

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК НА ЗАСАДАХ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Канд. екон. наук, доц. Максименко Я. А., канд. екон. наук Дяченко Т. А.
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Економічний прогрес досягається дією багатьох факторів: наявністю природних ресурсів, кваліфікованої робочої сили, розробкою і впровадженням новітніх технологій. Але саме люди з їх знаннями, вміннями, навичками здатні досягти високих результатів і забезпечити економічний розвиток країни. Кожна країна світу, що прагне досягти світового лідерства, розвиває економіку, засновану на знаннях, що передбачає високий рівень освіти, науки, якості життя та людського капіталу. Так, розвинуті країни зробили акцент на високий рівень освіти та якісний крок у розвитку людського капіталу, задля

чого й здійснюють активне стимулювання збільшення кількості студентів.

На жаль, в Україні спостерігається зниження кількості навчальних закладів вищої та професійної (професійно-технічної) освіти і кількості осіб, що в них навчались (табл. 1, 2).

Таблиця 1 – Кількість закладів вищої та професійної (професійно-технічної) освіти, одиниць

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
коледжі, технікуми, училища	478	378	371	370	372	370	338
університети, академії, інститути	325	277	288	287	289	282	281
заклади професійної (професійно-технічної) освіти	968	814	798	787	756	736	723

За даними Державної служби статистики України відбулось зменшення кількості коледжів, технікумів, училищ з 478 одиниць в 2013/2014 рр. до 338 в 2019/2020 рр.; університетів, академій, інститутів – з 325 одиниць в 2013/2014 рр. до 281 в 2019/2020 рр.; причому за період 2015-2018 рр. їх кількість істотно не змінювалась. Натомість кількість закладів професійної (професійно-технічної) освіти знижувалась постійно з 968 одиниць в 2013/2014 рр. до 723 в 2019/2020 рр. [1,4].

Таблиця 2 – Кількість осіб, які навчались у закладах освіти (на початок навчального року; тис.)

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
коледжах, технікумах, училищах	329	251	230	217	209	200	174
університетах, академіях, інститутах	1724	1438	1375	1369	1330	1322	1266
У закладах професійної (професійно-технічної) освіти	391	316	304	286	269	255	246

Кількість осіб, які навчались у закладах освіти невпинно зменшується. Кількість осіб, які навчались у коледжах, технікумах, училищах зменшилась з 329 осіб у 2013/14 рр. до 174 осіб у 2019/2020 рр.; університетах, академіях, інститутах – з 1724 в 2013/2014 рр. до 1266 осіб в 2019/2020 рр.; у закладах професійної (професійно-технічної) освіти – з 391 в 2013/2014 рр. до 246 осіб в 2019/2020 рр. [1,4].

Крім того, існує проблема невідповідності оплати праці фахівців їхній кваліфікації, відсутності належних умов та стимулів для реалізації творчого потенціалу працівників.

Також важливо враховувати вплив загальносвітової тенденції глобалізації, що приводить до посилення інтенсифікації взаємодії між країнами у всіх сферах, в тому числі і обміні людськими ресурсами. Можливість навчання у кращих університетах світу, проходження стажування, можливість отримання більш високої заробітної плати, постійне підвищення кваліфікації – фактори, що призводять до відтоку висококваліфікованих кадрів. Міграція не тільки кваліфікованих фахівців, а і студентів є реаліями сьогодення, причому цей процес набуває поширення.

Посилення інтеграційних процесів, і насамперед упровадження безвізового режиму між Україною та ЄС, активізують міграційні процеси. Серед країн-реципієнтів робочої сили, насамперед, слід виділити Польщу, обсяги міграції до якої суттєво зросли. Розширення міграційних можливостей для громадян України призводить до відтоку робочої сили до країн – членів ЄС, що посилює проблему «відтоку мізків», зменшення загальної кількості робочої сили, що чинить негативний вплив на трудовий потенціал, обсяг виробництва та національного доходу, податкових надходжень до держбюджету [2].

Отже, вирішення проблем працевлаштування за отриманою спеціальністю, зростання матеріального благополуччя, створення умов для реалізації власного потенціалу – заходи, що перешкоджатимуть міграції українських фахівців.

Подальший розвиток національної економіки повинен відбуватись на принципах розвитку людського капіталу, тобто через формування середовища, що сприятиме добуванню, розвитку знань, умінь та навичок людини, з метою їх застосування для отримання майбутніх доходів та результатів [3].

Людина має займати центральне місце в діяльності держави. Для цього необхідно достатнє інвестування у потенціал людини, забезпечення якісної освіти, культурного розвитку, охорони здоров'я, розвитку галузей соціальної інфраструктури, збільшення рівня доходів, забезпечення населення робочими місцями, соціальною допомогою. Також важливо надання можливості підвищення кваліфікації, а за необхідності і перекваліфікації та забезпечення соціального захисту.

Література:

1. Демографічна та соціальна статистика / Освіта [Електронний ресурс] / Офіційний сайт державної служби статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/osv.htm.
2. Дяченко Т. А. Безвізовий режим з ЄС: виклики та перспективи для національної економіки / Т. А. Дяченко // Бізнес Інформ. – 2019. – № 11. – С. 8-13.
3. Максименко Я. А. Зовнішня міграція в Україні: сприяння розвитку чи бар'єр? / Я. А. Максименко, А. О. Талалаєва // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2012. – № 5, т. 2. – С. 240-244.
4. Статистичний щорічник України за 2018 рік [Електронний ресурс] / Державна служби статистики України. – 2019. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf.